

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
Előfizetési ára: Egész évre 8 K. Negyedévre 2 K. Tanítóknak és jegyzőknek 6 K.
Egy szám ára 10 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Árpád-utca 3. sz. — Megjelenik minden vasárnap
Nyitottár soronként 60 fillér.

A föld urai.

Székelyudvarhely, okt. 18.

A ki csak némileg is érdeklődik falusi népünk iránt, annak be kell látnia, hogy a nép sorsa éppenséggel nem rózsás és hogy főleg a kisbirtokos helyzete napról-napra válságosabbra fordul. De arról is meg fog győződni, hogy ennél még rosszabb a középbirtokos osztály helyzete, mert nemcsak hogy ezt sujtják leginkább a különféle terhek, de ez nem is képes helyzetén aránylag oly gyorsan segíteni, mint a kisbirtokos, a kinek ugyszólván semmi, vagy csak igen csekély regieje van gazdasági üzemében, a ki családjában leli meg többnyire a szükséges munkaerőt; a ki ezzel együtt szűkeg esetén napszám által keresi meg időről-időre a legszükségesebbet, s a kinek egész társadalmi állása nem támaszt távolról sem annyi igényt, mint a középbirtokosé. Ettől mindenki mindenkor csak követel és csak igen ritkán nyilik alkalmá arra, hogy a követelésekkel szemben kellő keresete, mintegy rekompenzációja is akadjon. Társadalmi állásánál fogva pedig nem fordulhat oly kereseti forrásokhoz, mint a kisbirtokos, mert éppen állása rója reá a legnagyobb terheket, mint a minők például a gyermekek neveltetése, a közügyek előmozdításánál tőle követelt közreműködés stb; míg mindettől csaknem teljesen távol áll a kisbirtokos, a kinek gyermekei neveltetése nem csak hogy nem okoz költséget, de még olcsó munkaerőnek is használja azokat már zsenge koruktól kezdve.

Agrikultur ország vagyunk, nálunk minden a mezőgazdasággal van összefüggésben, az egész ország érzi a jó vagy rossz termés hatását, ennél fogva bátran azt képzhetné az ember, hogy hazánk lakosságának az az osztálya, mely mezőgazdasággal foglalkozik, melynek jó vagy rossz sorsától függ az egész ország hogyléte, dédelgetett kedvencz, ő képezvén hazánk éltető erejét.

A kis- és középbirtokos-osztály hitele olcsóbbá tételének kérdését már számtalanszor megpendítették, a nélkül, hogy eredményre jutottak volna, pedig már óriási léptekkel közeledik e kérdésnél a végső határidő, ha még idejében segíteni akarunk; épp ily szükséges az igazságtalan megadóztatás megszüntetése miatt a kataszter teljes revidiálása, de legelviselhetlenebbek a községi adók, végletekig menő czafrangjakkal, a pótdadokkal. Ezek mintegy varázsütésre emelkednek máttól-holnapra oly ijesztő gyorsasággal és oly mértékben, hogy itt okvetlenül szükség van valami orvoslásra, mert ezek a terhek sujtják leginkább a középbirtokost; egyik évben épül egy új jegyzőlakás, pedig a régi is kibirt volna még egy-két emberöltőt, a másik évben az

iskolaépület válik szűkké a tanköteles gyermekek befogadására és így folytatódik az év-ről-évre. A községi képviselőtestület vagy a községi tantestület, melynek egyes tagjaira az ilyen építkezések legfeljebb 1—2 korona pótdadóemelését jelentenek, megszavaz mindennemű újabb építkezést, mert enged az illető befolyásnak, nem érzi az építkezéssel járó többkiadást és örül annak, ha a községben néhány csinos, de költséges épület parádézik, a nélkül, hogy őt az terhelné. De mindennek az árát a községhez tartozó középbirtokos fizeti, a ki csak egy szavazattal bírván a községi képviselőtestületben, itt természetesen leszavaztatik, de aztán ugyanis már magas adója arányában fizethet mint a köles.

A középbirtokos-osztály sorsán nagyot segítene, ha sikerülne a kívándorlást, ha nem is erőszakkal megszüntetni, — ehhez jogunk sincs — de legalább lehetőleg megapasztani, hogy ha már nem is olcsóbb, de legalább elegendő, jobb és megbízhatóbb munkaerőhöz jusson, mert a mostani gazdasági munkásosztály jelentékeny része meg van mételyezve a minden rendet felforgatni vágyó elemektől s ezért követelő és teljesen megbízhatatlan. Ezeken a bajokon pedig csakis az állami telepítés helyes irányban való fejlesztésével lehet segíteni. A lehető leghosszabb törlesztési idő mellett 2—4 holdnál nem nagyobb szántóföldet és nem mint az eddig létesített telepítéseknel, nagyobb, tehát szintén idegen munkaerőre szoruló, kisbirtokosok képzésére alakult telepítést értünk, melyből — t. i. a 2—4 holdból — a saját és egy-két darab állat napi élelmére szükséges gabonát és egyéb növényt termelhet, de a melynek birtoka mellett életfentartása érdekében még idegen mezci munka elvállalására is kénytelen az illető telepítvényes.

Most lehetetlen rendszeres gazdaságot folytatni, kénytelen tönkremenni a középbirtokos-osztály, akárhogy is meghuzza magát, akármilyen ügyes és sorsdedzett is, mert minden oldalról rázudulnak a terhek és támadnak leküzdhetetlenül akadályok; nem védi pedig sem a majorátus, sem egyéb czölserű intézmény a tönkremenés ellen, csak a maga erejére van utalva és egész férfi legyen az, a ki ennyi ellenséges akadályllyal meg tud küzdeni.

Pedig hazánkra nézve a középbirtokos-osztály fentartása legalább is épp oly fontos, mint a kisbirtokos-, vagy akár melyik egyéb osztályé; ezért ajánlom őt a kormány jóindulatába; ha már nem is kívánja becézni, de legalább ne tekintse újabb és újabb megadóztatásokra alkalmas médiumnak.

Volt képviselő.

Válságos idők.

— A balkáni háború. — Milliók a hadseregnek. —

Székelyudvarhely, okt. 19.

Bolgárország, Görögország és Szerbia e hét első napján feleltek a hatalmaságok közös jegyzékére, pedig akképpen, hogy azonos emlékiratot intéztek a Fényes Kapuhoz és orral a lépésükről azonos jegyzékben értesítették az osztrák-magyar, valamint az orosz nagykövetet, mellékelvén a jegyzékhez a fentebb említett emlékiratot. Ez a diplomáciai okmány véget vet annak a reménynek, hogy a balkánfélszigeti háború elkerülhető legyen. A szófiai, belgrádi és athéni kormány közigazgatási önkormányzatot követel Törökország európai tartományai részére és a reformoknak hat hónap alatt leendő végrehajtását nemcsak a nagyhatalmaságok, hanem a balkánfélszigeti államok ellenőrzése alá is akarják helyezni. Mindennek tetőjébe pedig azzal a feltétellel állanak elő, hogy első sorban Törökország fegyverezzen le, mert ő kezdte a mozgósítást. Erre az írásra Törökország már nem is válaszolt, mire a balkáni királyságok meg is kezdték a háborút.

A montenegrói sereg nagy, szinte meglepő sikereket ért el e héten. Megvetették lábukat a novibazár szandákban, Bjelopoljében. Erősen vivják Beranát Ó Szerbiában, nagy győzelmet arattak Guzinjénél, ugyancsak Ó-Szerbiában, s körülfojták Tuzinát a törököket, kik, nem várhatva segílyt Szkutariából, kápituláltak, s átadták a montenegroiaknak Tuzit, Vranját és Sipkanikot.

Ilyen elzmenyek után — bár a hatalmak mentik a békét — az a kérdés, hogy minket mennyiben érint a balkáni háború? Közvetlen hatása nincsen és aligha is lesz mireánk, bár a pénzpiacz abnormis drágasága kegyetlenül is lenyom minden vállalkozási kedvet, de a krajczáros lapocskák rémhírőnek felülni és megijedni és a megtakarított pénzt felteni oly ostoba kiahitőség, mely minden értelmes emberben méltán kelt részvétet. Katonáink mozgósítása is legfentebb ovatosságból fog elrendeltetni, de akkor is első sorban a XVI., majd a XV. s legvégül a XII. hadtest (melyhez a mi 82-eaink is tartoznak) fog mozgósíttatni.

Ebben a válságos napokban, mely gazdasági életünket kemény próbára teszi, legfőkébb nyugalomra van szükség, s vissza kell utasítani minden olyan hírt, mely zavart akar kelteni, hogy a zavarosban halászhasson.

Hogy mi egy moderu háború, azt most közvetlen közelről láthatja, a ki nyitva tartja a szemét Magán a budapesti, bécsi és berlini börzén az árfolyamvesztőség eddig már több volt, mint az összes balkáni királyságok eddigi mozgósításának a költsége. Mennyi vagyon, vállalat és existenczia ment ebben tönkre, ki sem lehet számítani. A gazdasági élet véredényei régen is közvetlen összefüggésben voltak a háborúkkal, a melyek mindannyiszor egy-egy nagy érvágást, a gazdaságra nézve is terhes vérvesztéséget jelentettek. A modern életben azonban a politika a társadalom idegrendszereben is be van kapcsolva. Ezzel az jár, hogy a pusztítást — a régi pusztításoknál néha nagyobbbat is — a háborúnak már csak a szele is megkezd.

A pusztulást nem a balkáni fejedelmek mozgósítása indította meg. Hiszen ez a mozgósítás

szemünk láttára fejlődött, a nélkül, hogy nagyobb hatást tett volna a pénzpiacra. Ellenben, a mikor a bécsi hadvezetőség kiröpítette a maga négyszázmillió vészmadarát (melyet aztán lealkudtak harmadára), s rámondták, hogy ez mozgósítást jelent az osztrák és magyar hadseregre nézve, akkor egyszerre elvesztette a börze a fejét és összeomlottak a — kurzusok, magok alá temetve a milliós sokaságát és egy csomó existenciáját.

A mi érdekeink, biztosságunk, hatalmi, orkölcsi és gazdasági érdekeink életfeltétele, hogy olyan változás a mely a mi országunkat le egész Szalonikig csak veszélyezteti is, el ne következhessék. Ránk nézve tehát abban a pillanatban a mikor a hadüzenetek végleg megindították a háborút, valamely bemasírozás vagy beavatkozás szükségére, sőt köteleosségre fölmerül és állandóan a fejünk fölött lóg. Ez egy oly fenyegető, veszedelmes és ol nem hátritható helyzet a mellyel minden magyar politikusnak le kell számolnia. Nem, mert óhajtjuk vagy nem óhajtjuk; hanem mert muszáj. Ha élni akarunk, ha életünk és megélhetésünk feltételeit meg akarjuk tartani, le kell vonni magunkra nézve geográfiai fekvésünk és a fölmerült helyzet következményeit. E mellett minden egyéb eltörpül, elhallgat és hátra szorul. Ha pedig ezt meg nem értjük és kényszerűségeihez nem alkalmazkodunk, s azt hisszük, nincs fontosabb dolgunk, mint a mit az új koalíció végrehajtó-bizottsága határoz és ő felségének nincs e pillanatban nagyobb gondja, mint hogy Justh Gyulának hozzá megfölebbezett titkos tanácsosi rangját és címét levegye e pártvezér fáradt vállairól: akkor hasonlatosak leszünk ahhoz a családhoz, a melynek tagjai az ősi kurián veszekedtek, pofozkodtak és egymást gyalázták, a míg szomszédjaik háza lángban állt.

Ez a Balkán-válság száz év óta készül. Ápolta, fejlesztette, növelte Oroszország. Soha még ily erővel ki nem tört. Minden figyelmünket, minden eszünket, esetleg minden erőnket kéri tőlünk, hogy ne ellenünk való fordulatot vegyen. Ezt pedig csak úgy adhatjuk, ha végét vessük az üres párt harcoknak.

KÖZIGAZGATÁS.

Egy hó közigazgatása. Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága 14-ikén tartotta október havi ülését Sebesi János alispán elnökletével. Az alispáni jelentés szerint íktatóra 751 ügydarab érkezett, melyből 533-at elintézték. Egy évre érvényes utlevelet 171 dbot adtak ki. Az árvaszaknál 1081 ügydarab volt elintézendő, melyből 63 nem nyert elintéztést. A kiskorúak száma 13169, a gondnokoltaké 222, az ügygondnokoltaké 845. A megye közegészségügye szept. hó folyamán kedvezőtlen volt a járványszorúleg fellépett hasiagymázert. Hevegyfertőző beteg 43 állott gyógykezelés alatt, kik közül gyógyult 24, meghalt 1, gyógykezelés alatt maradt 18. A közkórházban 156 beteget részesítettek gyógykezelésben; a hó végével ebből visszamaradt 67. A főorvosi jelentés ezután a sorozás eredményéről számolt be, melyet jónak jelez, amennyiben az udvarhelyi és parajdi járásban az előállított 690 legényből 286 vált be (41%), az oklándi járásban előállított 531, bevettek 235-öt (44%), a kereszturi járásban előállított 546, bevettek 207-et (37%). A kir. tanfelügyelő jelentése után a pénzügyigazgató tette meg jelentését, melyből kitűnt, hogy egyenes adóban 48370 K, hadmentességi díjban 1342 K, bélyeg díj- és jogilletékben 18669 K, fogyasztási és italadóban 66536 K, dohányjövődékben 51600 K. folyt be. A kir. ügyészégi jelentés szerint a központi és járásbírósi fogházakban 2 vizsgálati és 52 elítélt fogoly volt letartóztatva. Az államépítészeti hivatal jelentése szerint az utak megszerzte rosszabb voltak, a tartós esőzések következtében utatársások, süllyedések történtek. A legnagyobb kár sárd—szentdemeteri közuton zsákdok községben történt, hol a 40. számú tíz méter nyílású hid összenyomult.

A munkálatok megszerzte a nehéz körülmények dacára megindultak; a jelentés, mint nagyobb építkezésről, a bikafalvi Küküllő-hidról emlékezik meg, melynek vaszerkezetének szereléséhez az előkészületek megtörténtek; a kavicsszállítás hátramaradtát szenvedett. Az állategészségügyi előadó jelentése következett ezután, mely a vármegye állategészségügyét kedvezőnek jelezte. A közgazdasági előadó jelentés a megye közgazdasági viszonyait a legkedvezőtlenebbnek jelzi. A nagymérvű esőzések a talajt teljesen átáztatták, az összes térségek viz alatt állottak, minek folytán a kukorica, elpusztult a burgonya, a takarmány, még mindig késip a gabona vetése; az utakban nagymérvű a károsodás, melyet helyrehozni a községek a maguk erejéből képtelenek. Szükségessé tartja a jelentés, hogy a vízmosásos helyek megkötésére nagymérvű állami segély kéressék. A bizottság az indítványt elfogadta. Tárgysorozat rendén a bizottság sajnálattal vette tudomásul, hogy a kereskedelemügyi miniszter a bizottság azon kérését, hogy a gyorsvonat Ágostonfalvánál megállást tartson, nem találta teljesíthetőnek. Egy sereg adóügyi felebezés elintézése után a gyűlés véget ért.

574 tárgy : 3 óra.

— Udvarhelyvármegye őszi közgyűlése. —

Székeljudvarhely, okt. 18.

Udvarhelyvármegye ma tartotta őszi rendes közgyűlést a bizottsági tagok fölötté lanya érdeklődése mellett, noha a tárgysorozaton számos olyan tárgy szerepelt, mely méltán tarthatott volna igényt a legészesebb körű érdeklődésre. A vármegyei inéség, a székeljudvarhely—csikszorodai, a homoródkőhalom—homoródalmási vasutak ügyében megindítandó akciók mind olyan eseményei a vármegyének, melyek a közönséget közvetlen közelről érdeklik és méltán tarthatnak volna igényt fokozott érdeklődésre. Kétségtelen indokoltat nyer azonban a közönyösség abban a leujtó állapotban, mely gazdasági életünkre ránehezedik, megfékezi a kedélyeket, a dominál minden kérdés felett. A mai gyűlésnek is legszámottevőbb eseménye éppen a gazdasági válság enyhítésére irányuló akció volt és amíg a törvényhatósági bizottság olcsó áru gazdasági termények, azok kedvezményes szállítása, a hitelviszonyok javítása, inésgmunkák stb. kieszközlésének mikéntjét állapította meg; — addig a megye közszereketben álló őszi főispánja, Haller János gróf, ugyanakkor már járta is a központban az utját, készítette is elő, hogy az itt uralgó válságos viszonyok kellő megvilágításban álljanak az illetékes tényezők előtt, s a vármegye elindítandó kérésre meghallgatásra találjon, kedvező elintéztést nyerjen.

A gyűlés egyébként a legsimábban folyt le és részletes tudósításunk a következő:

A közgyűlést Sebesi János alispán 9 órakor nyitotta meg. Paál Árpád főjegyzőnek napirendre tett és elfogadott javaslatát után Keith Ferencz tb. főjegyző a vármegye 1913. évi költségvetését terjesztette elő.

A költségvetés, melynek végösszege 275 618 K, részletezve a következő: tisztviselő, segéd és kezelő tisztviselő fizetése 168.230 K, díjnokok fizetése 23.137 K, altisztek és szolgák 14.470 K, hivatalos helyiségek bére 2193 K, irodai szükségletek 12.150 K, fűtés és világítás 3600 K, uti átalányok 10.100 K, napidíjak és uti költségek 2000 K, épületek fenntartása 2210 K, különféle 2446 K, rabtartás 1000 K, Hivatalos lap 2028 K, átmeneti kiadások 5200 K, beruházás 23.754 K. A szükségleti oldallal szemben a fedezeti oldal 242.355 K állami javndalmazást, 2043 K alapok járulékait tüntet fel. A közgyűlés a költségvetést egyhangulag elfogadta. Ezután a tisztvi nyugdíjalap, majd a megyeházépítési pénzalap költségvetése terjesztetett elő. A közgyűlés az előbbire 5%-os, az utóbbira 3%-os pótdót szavazott meg.

Az utalans esetét árvízkárok rendbehozatalára az építészeti hivatal előterjesztése alapján 45.507 K 80 f.-t kér a közgyűlés a kereskedelemügyi minisztertől.

Az alispáni jelentéshez — mely a vármegye folyó évi közigazgatási állapotáról számol be — Ugron Zoltán szót, ki a medeséri állami iskolánál észlelt anomáliákat panaszolta fel. Az iskolát ugyanis az állam a községtől átvette s az iskola jelenben bezárásra kész állapotban van. A község a tarthatatlan viszonyokról előterjesztést is tett, de az ügyet azzal intézték el, hogy fedezet hiányában a kívánások nem teljesíthetők. Ezzel szemben örömmel látja, hogy utógyeinkben korszakalkotó események történtek, melyekért elismerését fejezi ki az alispánnak, ki nemcsak felfedezi a bajokat, de módját tudja találni, hogy azok orvosoltassanak is Készeégyel elismeri, hogy az alispán nagy segítő társat nyert Heltai Ferencz képviselőben, ki a vármegye érdekében nagy befolyását érvényesíti. Nem helyesli a jelentésnek a közgazdasági állapotainkra vonatkozó részét, mely többé kevésbé úgy tünteti föl viszonyainkat, mintha itt közepes természetű eredményről lehetne szó. Ez egy pillanattig sem állhat meg, mert a vármegye egy inéséges esztendő után a lehető legnagyobb szükségnek néz elébe, miert is szükséges az, hogy minden lehető megtételesek annak onybitására.

Hlatky Miklós az utak nagymérvű romlását a tartós esőzések mellett abban látja, hogy az utkaparók a házi kezelésbe vett művetetők stb. készítéséhez használtatnak fel. Ennek tudja be annak megtörténtét is, hogy a város közelében a Caorehátról lejövő vizet a bolgárok az állami utra tudták terelni és a sánczok sem lettek idejében kiteszaritva.

Alispán megállapítani kívánja, hogy a tanügy terén örvendetes haladás észlelhető, mennyiben megszerzte újabb és újabb iskolák épülnek. A medeséri esetet detail kérdésnek tartja, melyet már oddig szanálni lehetett volna, ha felszólaló hozzáfordul, így is készséggel megígéri annak elintéztését. Készeégyel koncedálja, hogy boldogfalva—felsőrákosi utnak állami kezelésbe való vétele Heltai Ferencz képviselőnek közönböt. A vármegye közigazdasági állapota abnormális s a mai közgyűlés feladatát képezi, hogy annak onybitására intézkedés történjék. Az ötödik utmesteri állás szervezésére a következő közgyűlés elé terjeszt javaslatot és ezzel a jelenben itt-ott előforduló anomáliák elenyésztetést nyernek. A bolgárok dolgában megtételek az intézkedés, amint hogy készséggel intézkednek minden tudomásukra jutott esothben, mert a vármegye utógyeivel a hivatott közegek szeretettel foglalkoznak. Ugyanígyen értelemben szóal fel Osztián Viktor művezaki tanácsosa is, mire Ugron Zoltán megjegyzi, hogy az utak fedanyagával és hidjával ellentétben állanak az utm-nti sánczok, melyeket az utkaparók fűtormelésre használnak. Nem hagyhatja megjegyzés nélkül a kultuszminiszteriumban fennálló állapotokat sem, minek tulajdonítja, hogy míg egyfelől ometotes iskolák épülnek, addig másfelől még padok sincsenek némely iskolában. Ennek oka az, hogy a képviselőház azzal van elfoglalva, hogy rendet teremtsen s e közben a bürokratizmus nélküli a praktikus ellenőrzést. A közgyűlés ezzel tudomásul vette az alispáni jelentést.

A Gazdasági Egyesületnek a népszerítés céljából beszerzett gabona és takarmányfélék ide szállításához vasuti kedvezmények iránt beadott folyamodását a közgyűlés pártoló felirattal támogatja. Az alispán javaslatára az árvízkárok és kedvezőtlen időjárás miatt behálható inéség elhárításáért felirnak a földmívelésügyi kormányhoz kukorica, burgonya adományozásáért, a hitelviszonyok javításáért, inésgmunkákért és a vízmosások megkötéséért. A tisztviselő nyugdíjalap kedvezőbb gyűmölcsöztetéséért felhatalmazta a közgyűlés az alispánt, hogy a Kókereszt-téren levő Iparos önképzőegylet tulajdonát képező telket megvásárolja bérház építése céljaira. A Kebeled pataki hid építésére előirányzott 6400 K költséghez hozzájárultak. Jövőhagyták Székelyudvarhely város hatósági bizonyítványok kiállítására alkotott szabályrendeletét, ugyszintén a Bethlon-utcai hid építésére, a gépfegyverraktár, katonai állomásnak, a villamostelepi szénraktár, a vasuti állomásnak villanoyal való világítására kötött szerződéseket.

Mintegy ötszáz pont alatt felvett községi ügyeket jövőhagyólag tudomásul vették. A székeljudvarhelyi Dalegyületnek 200 koronát megszeravattak. Gárfly István és társainak a Nagyküküllő és Fonyéd víze szabályozására tett azon indítványát, hogy az állami segélyvel eszközöltessék, kiadták az alispánnak. A vármegyei pénzekből mintegy 60 ezer koronát kivető gyámpénztári pénzalapot a Zalogkölcsön intézetnél, a többi mintegy 165 ezer koronát az Udvarhelymegyei Takarékpénztárnál határoztak névszerinti szavazással elhelyezni.

A homoródkőhalom—homoródalmási vasut

létesítéséhez 80 ezer koronát szavazott meg a közgyűlés oly formán, hogy 400 drb héjjasfalva—székelyudvarhelyi vasút törzsrészvény megváltását kéri a minisztertől s az így nyerendő összeget fogják az érdekeltégnek átengedni. Ugyancsak a homoródvölgyi vasút építésére Oklánd község képviselőtestülete által megszavazott 80 ezer koronát 40 ezer koronára, a Homoródmáts község által megszavazott 100. ezer koronát 30 ezer koronára, Székelyszombor község által megszavazott 80 ezer koronát 60 ezer koronára, Karácsonyfalva község által megszavazott 50 ezer koronát 20 ezer koronára szállította le a közgyűlés, tekintettel az illető község magas pótdadjára. Ellenben jóváhagyta Lovéte község által föltétlenül megszavazott 50 ezer koronát azon esetre, ha Lovéteig a vasut kiépül.

Kibábsági ügyekben a község képviselőjével Hinkelér Ákos, Fodor Boldizsár és Jakab Zoltán ügyvédek megbízattak.

Egy árvaszéki ülnöki állás s egy vármegyei irodai igazgatói állás szervezésére tett javaslatot a közgyűlés egyhangulag elfogadta; Barabás András árvaszéki elnöknek korpótléket szavazott meg. Báró Orbán János ülnököt a 7-ik fizetési osztályba, Tamás Péter szolgabíró a 9-ik fizetési osztályba előléptette. Megállapította a közgyűlés, hogy a kereskedelmiügyi kormány által engedélyezett 30 ezer korona inségsegéllyel minő uti munkák teljesíthetők.

Készséggel járult hozzá a közgyűlés az alispán azon indítványához, mely szerint a székelyudvarhely—csikaszereidai vasut kiépítését küldöttségileg kéri a kormánytól. A városi képviselőtestületi tagok választásához elnöknek Majthényi Miklós árvaszéki ülnököt kiküldötték. Székelyudvarhely város építkezési szabályrendeletét egyes apróbb hiányok pótlása végett visszaküldötték. Marostordavármegye közönségének átiratát, melyben a telepítéséről és parcellázásáról szóló törvény meghozatalát sürgeti meg, azzal az indoklással, hogy ez ügyben a vármegye már felírt, egyszerűen tudomásul vették. Végül egyes segély iránti kérvényeket elintézték, mire a gyűlés déli 12 órakor véget ért.

HIREK.

Székelyudvarhely, okt. 19.

Szépítő-egylet Székelyudvarhelyt.

— Az alakulás előtt. —

Egy néhány évvel ezelőtt e helyen vetettük fel az eszmét, hogy alakítsunk Székelyudvarhelyen egy szépítő egyletet, melynek tevékenysége ne száraz irodai munkák, avagy soba végre nem hajtható határozatok meghozatalában nyilvánul, hanem igenis a mindennapi élet megnyilvánulása szerint eszközöl a város csinosítása, fejlesztése körül javításokat, építéseket és rendezéseket, melyeknek hasznát a négy közönség napról-napra látja.

Erre az egyletre nekünk feltétlenül szükségünk van, mert Székelyudvarhely város tisztaság és rendezettség tekintetében nem áll azon a színvonalon, melyen a vele hasonló nagyságu és régi városok állanak, az kétségtelen. Ez részben a szépítészeti érzék hiányának és annak a következménye, hogy a város képviselőtestülete tevékenységét igen hosszú időn keresztül üres vitákban merítette ki, s egyetlen alkotása a sétatér létesítése volt.

Igen ám, csak hogy ezzel a képviselőtestület ki is adta áldozatkészségének minden erejét, s annak fenntartása a társadalomra hárul át. Ezt pedig másképpen helyesen teljesíteni, mint egy szépítő egyletnek alakítása által, — nem lehet.

Székelyudvarhely város utcái, közterei nagyon megértek arra, hogy rendezéses kezelés alá véssenek. Az utcák fáit a jó isten gondozza, s legfőjebb akkor eszközölnék rajtuk operációt, amidőn a galyok már a telefon sodronyáig ér; a piacon levő Millenium szöveget nem tartható virág szőnyeg, hanem szemet és dudva képez. Ha a főtéren is tekintünk körül, megbotránkozva vagyunk kénytelenek azokat a szegleteket látni, amelyek manapság már minden előre törekvő városból eltűntek. Ha a régi városháza mögé kukintunk be, ha a piacon nézünk egy kicsit figyelmesen körül, a mellékutcsról nem is szólna, nem hogy közsínről beszélhetünk, de határozottan ennek ellenkezője fedezhető fel minden vonalon.

Ezért mi senkit sem kívánunk e helyen megvádolni, mert a fának tisztántartása, a sétatér rendezése, parkírozása, kevésbé használt szegleteknek, tereknek befalása mind olyan tetemes kiadásokat igényelnek, melyet a 70—80% pótdadjával küzdő várostól igényelni tényleg nem lehet.

Ezeket, ismételjük, csak egy *Szépítő-egylet* alakításával segíthetünk.

Nagy örömnkre szolgál, hogy az általunk sokat emlegetett eszme a megvalósulás révébe közeleg. Ugyanis a *Gottárd* polgármester által f. hó 17-ikére összehívott értekezlet *Szó Domokos* tanácsos által kidolgozott alapszabályokat letárgyalta, azt elfogadta; megállapította, hogy az egylet tagjai alapítók 50 korval, rendes tagok évi 2 korval és pártoló tagok évi 1 korval lesznek. Az értekezlet az alapszabályokat jóváhagyás végett felterjeszti a miniszterhez, s annak beérkezése után november 3-ikán megtartják az alakuló gyűlést, melyre a város közönségét meghívják. Ezután megindul a tag gyűjtés, ami már nem lesz nehéz munka, mivel e város közönsége bizonyára társadalmi különbség nélkül áll 1—2 korona évi tagsági díj fizetése mellett egy olyan egyletnek kötelekébe, mely a város csinosítását, parkok, sétautak létesítését tekinti feladatának. Ennek a munkának a város apraja-nagyja kézzelfogható eredményeit látja.

Tüdővész elleni dispensaire.

— Tüdőbeteg gondozó-intézet Székelyudvarhelyen —

Nagyon fontos az a szerep, melyet ma már, minden kulturnemzet saját tuberkulózis elleni küzdelemben a dispensaire-eknek, a tüdőbeteg gondozó-intézeteknek igyekszik juttatni.

A dispensaire helyes alkotásban oly feladatokat old meg, amilyenek a mozgalom egyéb szerveire nem tartoznak, de a küzdelem szempontjából mérhetetlen hasznot hoznak. Nem így működve, meg nem felel alkotás lehet csak, melynek hatását a küzdelem alig érezi és amely elmerül a rendes ambulanciák sorában.

Áldásos hatást fejt ki a dispensaire a sanatoriummal karöltve akkor, amikor felkutatóan a megbetegedés legkedvezőbb alakjait, azokat gondjaiba veszi és védelmében tartja addig, míg a sanatorium gyógyítására bízhatja. Viszont, ami ép ennél fontos, átveszi a sanatorium javultját vagy gyógyultját és igyekszik annak egészségi állapotát továbbra is olyannak megtartani, az elért győgyeredményt biztosítani.

A dispensaire az a filterum, amelyen keresztül az alkalmas betegek sanatoriumba, a már gyógyíthatatlanok, súlyos betegek, kórházba jutnak. Megtartvan saját gondozásában ama munkaképeseket, kiket körülményeik vagy betegségi állapotuk az otthoni gondozásra utalnak.

Egy ilyen dispensairenek Székelyudvarhelyen való létesítését vette tervebe a tuberkulózis elleni küzdelem országos bizottságának felkérésére *Haller János* gróf főispán, s mi bízunk benne, hogy e vármegye nemcsak gondolkodó értelmes társadalma készséggel fog sietni ezen nemes intézmény létrehozásában úgy erkölcsi, mint anyagi áldozatát meghozni.

Székelyudvarhely virilistái.

A városi képviselőtestület által a virilis nevjegyzék összeállítására kiküldött bizottság *Dr. Nagy Samu* elnöklétével f. hó 17-ikén tartott ülésében az 1903. évre érvényes virilis névsort a következőképpen állapította meg: 1. Ugron Ákos 3025 40 (kétszeres), 2. Szöllősi Samu, 3. Fábán József, 4. Szabó Ferenc, 5. Flórián Bogdán, 6. Ref. kollegium, 7. Dr. Solymossy Lajos, 8. Dr. Horváth Károly, 9. özv. Heitz Vilmos, 10. Kocz Ármán, 11. Dr. Váró Géza, 12. Dr. Szöllősi Ödön, 13. Szentferencz rendi zárdá, 14. Gyarmathy Ferencz, 15. Ferenegor Gyula, 16. Gergely Ferencz, 17. Dr. Hinkelér F. Ákos, 18. Gáspár Balázs, 19. Tassaly József, 20. Lóty G. Frigyes, 21. Pál István, 22. Dr. Vass Lajos, 23. Flórián Kristóf, 24. Dr. Valentsik Ferencz, 25. özv. Doros György, 26. Sükösd Miklós, 27. Hlatky Miklós, 28. Csavády Zsolt, 29.

Dr. Nagy Samu, 30. Dr. Burbáz Imre, 31. Rösler Károly, 32. Ványi Kálmán, 33. Hein Pál, 34. Gónczi Lajos, 35. Martonovits Szilárd, 36. Ref. egyház, 37. Frölich Ottó, 38. Szenti Bálint, 39. 40. Tamás Albert 591'22 (kétszeres). — Póttárok: 41. Dr. Demeter Károly, 42. Soó Gáspár, 43. özv. Gyarmathy Ferencz, 44. ifj. Ferencz Ferencz, 45. Ferencz György, 46. Sterba Ödön, 47. Becsek Aladár, 48. Orbán Dénes, 49. Embery Árpád, 50. Jánosi Gyula, 51. Cseh Lipót, 52. Tamás Balázs (495'17).

Királyi kitüntetés.

Ófelsége a király *Kisgyörgy* Sándor unitárius esperesnek a közügyek terén kifejtett lankadatlan buzgó szolgálatainak elismeréséül, a Ferencz József-rend lovag keresztjét díjmentesen adományozta. Az erről szóló legmagasabb elhatározást *Haller János* gróf főispán — ki vármegyénk iránt távollétében is a legnagyobb szeretettel van és boldogulása állandó gondoskodása tárgyát képezi — a kitüntetett férfinál negyven éves lelkes jubileuma alkalmából levélben közölte és táviratilag fejezte ki szerencsekívánatait a köztisztviselőben álló esperesnek.

Az ujonczok bevonulása. Az ez évben három évi sorhadi szolgálatra besorozott katonák kedden, szerdán és csütörtökön vonultak be tényleges szolgálatukra. A hadügyminiszter tudvalevően október 15-ét határozta meg a bevonulás napjává. Előző években a bevonulás napja október 5. vagy 7-ike volt, de most, hogy a fősorozások csak október 5-én értek véget, még ez a terminus is korai a besorozottaknak. A hét első felén hangos volt a város a bevonuló legények dalától, mozgalmasak voltak az utcák, mert a legényeket jórészt hozzátartozójuk is bekísérték. Az idej ujonczok különben hosszabb ideig élvezhetik a kiképzés gyönyörűségét, mint elődeik, a mennyiben az új reglama szerint a kiképzés ideje nem nyolcz, hanem tíz hétre terjed.

Az Udvarhelyvármegyei Népnevelési

Egylet folyó hó 14-ikére összehívott ülését szép érdeklődés mellett tartotta meg *Hlatky Miklós* elnöklétével.

Az ülés megnyitása után *Gál Imre* titkár terjesztette elő azon nagyszabású javaslatokat, melyek az egylet helyi bizottságának szervezését, ezeknek munkaprogramját, a vármegyeszerte meginduló patronáze akcióit, ifjúsági egyleteket s az ezek kebelében alakuló lövészcsapatok, dalkörök, szociális kurzusok szervezését célozzák. Emlő sorban az egylet helyi bizottságainak szervezeti szabályzatát s a helyi bizottságok s az egylet közötti kapcsolatot tárgyalták és állapították meg, me y szerint a helyi bizottságok tagdíjainak 25%-át adják át az egyletnek s ennek ellenértékében az egylet a legmesszebb menő anyagi és erkölcsi támogatásban részesíti a községi szervezeteket. Nevezetesen: segíjezi az iskolákat a felszerelések beszerzésében, az iskolai tanulói tanászert is érdeklődéssel. Népies előadásokat és szociális kurzusokat rendez a község részére s azokat díjazza. Rendezi a községekben a szociális gyermeknapokat s a gyermek és anyák részére jutalomdíjakat oszt ki. Olvasókörök részére népkönyvtárak, ifj. egyletek részére ifjúsági könyvtárak odományozását felsőbb helyen javasolja. Rendezi az analphabeta tanfolyamokat, közmisereti előadásokat. Szervezi az ifjúság részére a lövészcsapatokat s azok részére a szükséges fegyverek és töltények adományozása végett közbenjár s biztosítja a csapatok működését. Vándorgyűléseket tart a vármegye községeiben s a helyi bizottságoknak a község kulturális emelése céljából tett előterjesztéseit meghallgatja és foganatosítja stb. A helyi bizottságok munkaprogramjának végrehajtási módokat elvált czélzó tájékoztatást egyhangulag fogadta el a gyűlés s azokat, valamint a szabályzatnak kinyomtatását a vármegye tanitóságától való szétosztását elhatározta, fenntartván a jogot a módosításra tanitógyűlésen folyó hó 17-én tartott közgyűlésének, melyen az ügy előadására az egylet titkárát kérték fel. Az analphabeta tanfolyamok, dalkörök, ifj. egyletek, közmisereti előadások szervezeti szabályzatát, mely már min. jóváhagyást is nyert a tanitógyűlésen osztják ki.

Gál Imre titkárnak nagyszabású munkájáért jegyzőkönyvi köszönetet mondott a választmány, valamint köszönetet szavaztak *Biró István* főrelékek tanárnak, mint a vármegyei állandó lövészcsapat bizottság elnökének a lövészcsapatok szervezésének támogatásáért s utmutatásáért kérték további támogatását. Az ülés felkérésére *Hajdu Ferencz* kir. tanfelügyelő odaadó támogatásáért

biztosítja az egyesület akcióját, amit az ülés színtén köszönettel vett tudomásul. Tudomásul vették a vármegye területén az 5 alfabetta tanfolyam szervezését, valamint a 71 községből a tanítók által bejelentett ismeretterjesztő előadásokat s mivel a Közokt. Tanács csak 50 községre engedélyez előadást, feliratilag kéri a minisztert az összes bejelentések érvényesítésére és díjazására. Több leirat felolvasása és tudomásulvétele után a Magyarhídegkut községből belépett 10 tagot a rendes tagok sorába felvették. A vetítógéppel tartandó előadásokra a titkárt és Paál Sándort, az egyelő pénztárost bízták meg. Végül több kisebb, az egyesület ügyszeretét érintő kérdésekben hoztak határozatot.

A Korcsolyázó-egyesület választmánya a múlt vasárnap tartott ülésében a közgyűlés napját folyó hó 27-ikére kitűzte, s amonyiben a tagok az alapszabály szerinti számban nem jelennek meg, a közgyűlés november 1-én lesz megtartva. A választmány javaslatot tesz a közgyűlésnek, hogy a korcsolyaegyleti tagsági díj a jelenlegi 6 korról 5 korra lezállíttassék, s a tagsági díjakat általában a következőleg kívánja megállapítani: Korcsolyaegyleti tagsági díj 5 kor, két személynek 9 kor, minden további családtagnak 1 kor., diák jegy 3 kor., egyszeri korcsolyázás 50 fill., deák vagy néző jegy 20 fill., rodli tagsági díj korcsolyaegyleti tagoknak 3 kor., nem tagoknak 6 kor., diák jegy korcsolyaegyleti tagoknak 2 kor., nem tagoknak 3 kor., rodli jegy fél napra 50 fill. A választmánynak különös gondoskodása tárgyát képezi, hogy a korcsolyasport kedvező idő esetén felleanduljon, s a rodli pálya jókarba hozatalára egy bizottságot is kiküldöttek. Tudomásul vette a választmány az elnökség azon bejelentését, miszerint az uszoda a kedvezőtlen időjárás folytán nem volt felépíthető.

Az erdélyi puhafa kartell. Az erdélyi fenyőfakereskedők között már régebben meggyeződés jött létre, hogy az árakat egyöntetűen fogják megállapítani. Most azt tervezik, hogy az eddigi árkonvenziót fix kartellé alakítják át. Az erre vonatkozó tervezet már ki is dolgozta az erdélyi fakereskedők egy külön e célra kiküldött bizottsága. A tervezet szerint a kartell tagjai évi forgalmuk egy százalékát kötelesek befizetni a kartell központi pénztárába. A kartell megalakulása e hónap végére várható.

Árvizkárosultak segítsége. Az Udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület folterjesztésére a Pénzüntézetek Orsz. Egyesülése Erdélyrézsi Szövetsége körlevelet intézett az árviz által sújtott vidéken működő pénzüntézetekhez, hogy a károsodott gazdák részére rendkívüli személy hitelt nyújtsanak. A hitelnyújtás megkönnyítése végett a Szövetség lépést tett a kormánytól és a fővárosi bankoknál, hogy az árvizkárosultakban működő pénzüntézeteknek rendkívüli hitelt bocsássonak rendelkezésükre.

Mailáth püspök bitorossága. Egyik fővárosi lap nyomán megirtuk, hogy a közel jövőben gróf Mailáth Gusztáv erdélyi róm. kath. püspököt a bitorosi kalappal fogják kitüntetni. Az idézett forrás szerint ez a kitüntetés azért fogja érni gróf Mailáth püspököt, mert a hercegprimás mellé koadjutorrá Csernoch János püspököt nevezik ki, s minthogy a hercegprimás utódjául gróf Majláth püspököt is kandidáltak, az ő személyét Csernoch János kinevezésével természetesen sérelem éri, melynek ellensúlyozásául nem maradhat el a nagytekinthető egyházfejedelem másodlagos kitüntetése. A fővárosi lapnak ezt a híret kételkedéssel fogadták. Főképpen az erdélyiek, a kik bár nem szívesen válnának meg szeretett főpásztoruktól, mégis sok reménnyel voltak és vannak most is, hogy gróf Majláth nyeri el utódlási joggal a koadjutori tisztséget. Annyi azonban bizonyos, hogy a kérdéses lapnak az értesülése részben fedi az igazságot. Gróf Majláth Gusztáv püspököt ugyanis a lelkipásztorkodás terén kifejtett általánosan elismert érdemei jutalmazásául rövid idő alatt bitorossá fogják kinevezni. Csernoch Jánosnak koadjutorrá való kinevezése még nem perfekt dolog. Nemhogy abszolúte semmi remény sincs a kinevezésére, de ezidőszent az a kinevezés még nem bizonyos. Értesüléseink szerint a katolikus egyház belső világában két áramlat küzd egymással. Az egyik áramlat azt akarja, hogy a katolikus egyház tisztán a lelkiek, a lelkipásztorkodás terén folytasson ki minden erejét. Az egyház papjai csak lelkipásztorok legyenek, míg ezzel szemben a másik

áramlat azt akarja, hogy az egyház részt vegyen a társadalom küzdelmeiben, ott magának hatalmat, befolyást vívjon ki. Ennek az áramlatnak nemcsak jó lelkiatyák, hanem gazdálkodásokhoz, érvényesüléshez értő papok kellene. Az első áramlat képviselője gróf Majláth Gusztáv, az utóbbi Csernoch János. A koadjutorrá való kinevezés sorsa tehát tisztán a két ellentétes küzdelem sorsától függ.

x Pontosság, gyorsaság, megbízhatóság jellemzik Az Est híreit, pártatlanság, függetlenség Az Est politikáját, jólérsétsége, őszinteség Az Est közgazdasági közlémeit, tartalmasság, pártatlanság Az Est sportrovátát; éppen azért minden olvasóját jól teszi, ha ezt a napilapot az itteni árusítónál naponta megveszi, vagy pedig ha környéken lakik, ahová az árusító lapokat nem kézbesít, közvetlen Az Est kiadóhivatalánál előfizetéssel megveszi. Mutatványszámokat szívesen küld Az Est kiadóhivatala (VII. Erzsébet-körút 20.) mindenkinek, aki a mi lapunkra hivatkozik.

Egy kis balkánosi. A napokban történt Kocsetben, hogy Szélyes Mózes, bátyja társaságában a korcsmában töltötte az időt; ott iddógált Kiss Mihály és egy néhány barátjával. A nagy egyetértés azonban csakhamar megzavarta valamelyes falopási históriának a felelevenítése, miből kifolyólag Kiss Mihály bolekötött Szélyes Mózesbe, akit bátyja, hogy a kellemetlenségnek elejét vegye, a korcsma ajtón hamarosan kintuskolt. Alig volt azonban künn az utcán, Kiss Mihály egy pár társával utánna szaladt, s míg csak védekezésére is gondolhatott volna, karján hatalmas szurást ejtett. A támadástól megijedt Szélyes futásra vette a dolgot s a hogy otthon a kapun belül ért, azt bezárta maga után, bofutott a szobába, leaaszott a fegyverét s az udvaron készenlébba helyezkedett. Üldözői azalatt a kapuhoz értek, s azt bezárva találták, döngötni, majd feszogotni kezdték. A gyenge alkotmány nem sokáig állt ellen az ostromnak, e nagy robajjal az udvarra dőlt. Szélyes fegyverrel a kezében a szokatlan látványon egy kissé eltátozta a száját, s az ostromló sereg ezt felhasználva egy pillanat alatt neki ugrott, leverték a földre, s úgy összevissza szurkálták arczán, fején, hátán, hogy baldokolva hozták a kórházba. Az oljárást a csnagorczok ellon megindították.

Cselédek megjutalmazása. A budapesti „Székely Egyesület“ a bankházi Ács Károly-féle alapítvány kamataiból Udvarhelyvármegyében hét darab, egyenkint 40 koronás jutalmat tűzött ki 4 férfi és 3 női cseléd részére. A jutalmat olyan cselédek kaphatják, kik legalább öt év óta a Székelyföldön szolgáltak mozdogazdasági, illetve háztartási cselédként, szolgálatukkal megbízhatóságról és hűségéről tettek tanúságot. A kik a jutalmak valamelyikét elnyerai óhajtkák, pályázati kérésüket adják be a járási főszolgabíróhoz, illetve Székelyudvarhely városban a polgármesterhez. A pályázati kéréshez csatolniok kell az eddigi szolgálati idejokről, s szolgálatuk buzgóságáról szóló gazdai bizonyítványt, melynek tartalmát a községi előjáróságnak, illetve városi tanácsának is kell igazolnia. A pályázati kérések beadásának végső határideje november 25-ikének déli 12 órája.

Halálozás. Dr. Demeter Károlyné született Bedő Róza életének 50 ik, boldog házasságának 15 ik évében, folyó hó 15-ikén váratlanul elhunyt. A megboldogult jó asszonyt férje és Juliska leánya, ugyszintén testvérei gyászolják.

Vass Albert római doktor, teológiai tanár, szentszéki tanácsos és jegyző súlyos szenvedés után f. hó 13-ikán életének 49-ik, áldozópapágának 25-ik évében elhunyt. A derék férfit Kolozsvárt helyezték öröknyugalomra.

Megverték tévedésből. Zetelakán Márton János most egyik este ugy 8 óra táján hazafelé ballagott. Amint a templom térré ért, a sötétben két alak nagy hirtelen neki ugrott, megfogták, bicskát beleverték, s amikor így elkészültek vele s éppen utjára akarták engedni, az egyik támadó csak észrevette, hogy tévedtek a sötétben. Jaj te — mondta — e nem a, aki nekünk kell! — s azzal a jámbort utjára eresztették, aki ilyen formán megnyugvással állapította meg, hogy a pofok becsületlen nem ejtettek foltot, mert nem neki voltak szánva. A csodóraég nyomozza a sötétség madarait.

Szerkesztő változás. A folyó hó 17-én tartott ált. tanítóegyesület közgyűlése Gál Imre székelyudvarhelyi tanítónak az „Udvarhelyi Népcsevelés“ segédszerkesztői tisztségéről való lemondását elfogadván, helyére Földes Ferencz bögözi áll. tanitót választotta meg.

A ozmadia ipartársulat az árubolt helyiségében temekkezési alapja javára folyó hó 26-án (szombaton) este 8 órakor zártkörű kosaras táncmulatságot rendez. Belépti díj: személyenkint 2 kor., családjegy (3 személyig) 4 kor. A táncmulatságon Kónya Jancsi zenekara játszik. Kívánatra belépéskor a meghívó előmutatandó. — Felülízetéseket köszönettel fogadnak.

Műtej. Dr. Riegler Gusztáv kolozsvári egyetemi tanár, a közegészségtani intézet vezetője, nagyfontosságú találmánnyal lepte meg a világot. Néhány hónapi kísérlet után tisztán növényi anyagokból előállította a műtejet, melynek vegyi összetétele és fizikai tulajdonságai a tehéntej kémiai összetételével és fizikai tulajdonságaival teljesen megegyeznek. Éppen ugy olvad, mint a természetes tej s belőle turó is készíthető. Használhatóságára most folynak a kísérletek a belgyógyászati klinikán és a kolozsvári áll. gyermekmenhely telepen s e hóban befojzódúnek. A kísérletek szép eredményel járnak s minden jel arra mutat, hogy a műtej a városok élélmzésénél a közel jövőben nagy szerepet fog játszani, mert az élelmiszer törvény, miután az egészségre ártalmas anyagot a műtej nem tartalmaz, bizonyosan meg fogja engedni annak gyártását. Többen izlelték a műtejet s azt írják róla, hogy a természetes tej színénél egy árnyalattal sárgább, szaga a búzapép szagára emlékeztet, ize elő jó, kissé édeskes s étkezésnél semmivel sem lehet megkülönböztetni a tohántejtől. A klinikán a felnőtt egészséges és beteg embereknél, valamint a gyermekmenhely telepen a gyermekeknél az állandó használat után emésztési zavarok, amiól többen tartottak, nem állott elő. Egy liter műtejjára 12 fillér.

Az országos kukorica kiállítás, melyre a vármegyéből is többen jelentettek be kiállítási anyagot, mint a jelek mutatják jövő évre halasztatik, mivel az egész ország területéről igen sokan jelentették be az Omgénsk, hogy kedvezőtlen termés következtében a kiállítási anyagot nem küldhetik be.

x Új leánynevelő intézet. A „Notre Dame de Sion“ francia congregáció 1912. évi szeptember hó 25-én Alsóötömbösn (Brassó mellett) leánynevelőintézetet nyitott. Az intézet egészséges fekvése, modern, előkelő berendezése és felszerelése és a congregáció képzett tanerői teljes biztosítékot nyújtanak az iránt, hogy az előkelő családok leánygyermekei mindazt el fogják sajátítani, amire egy előkelő család gyermekének szüksége van. A tanítás nyelve magyar, német és francia, a tárgyalási nyelv pedig kizárólag csak francia. Ezen felül zene-, festés- és rajztanításban is részesülnek a növendékek. Az intézet kötelékébe 6—18 éves leánygyermekeket vétetnek fel. Egy-egy növendék után egy iskolai évre 1000 korona fizetendő. Prospektust kívánatra ingyen küld az igazgatóság. (Congregation de Notre Dame de Sion. Alsóötömbös (Brassó mellett).

x A sütes és fűzés oly tudomány, melynek mestere naponta újabb dicsőséget arat. Aki a házi-sütőművészetet be akar hatolni, az tanulmányozza az előtünk fekvő Dr. A. Oetker (Baden-Wien)-féle sütőkonyvet, melyet a cég érdeklődők bolygeknek ingyen és bérmentve beküld.

Csak az alkohol. Farkaslakú Péter Aron a késő délutáni órákban a korcsmából hazafelé igyekezett. Utközben összetalálkozott Csunyi Péterrel, aki abbéli kívánságának adott kifejezést, hogy csak térjen vissza a korcsmába. Péter a csábításnak ellentállt, ez pediglen efeletti mérgebén a bicskáját a hátába vágta. Esméletlen állapotban szállították be a kórházba. Tamás György humoródkeményfalvi lakos pedig annak adta meg az írást, hogy visszatért a korcsmába. Valamelyik este ugyanis itason bement a korcsmába dohányt vásárolni. Már bemenet rajta mulatót az ajtóban álldogáló ifjuság, kijövet pedig fellökték, oldalbordáját betörték, s akkor a szerencsétlen eszméletlenül ott hagyta. Késő este akadt rá a bakter, s felesége aztán beszállította a kórházba.

x Ügyvédjelöltek figyelmébe, Eszr és ezer jeltt van az országban, akiknek az 1912. VII. t.-cz. következtében existenciális érdeke, hogy nov. 1-ig első vagy utolsó szigorlatot, alap-, államvizsgájt vagy az ügyvédi vizsgát letegye. Még nem késő. Ha a készülést azonnal megkezdi, s Dr. Dobó Jogi- és Ügyvédi Szeminárium segítségével nov. 1-ig feltétlenül leheteg egy szigorlatot. Ne késlekedjék. Forduljon a Dr. Dobó Jogi- és Ügyvédi Szemináriumhoz Kolozsvár, Bolyai-utca 8, ezen intézet évtizedes nivós és sikeres működésére alapított bizalommal. Cseleserű otthon-készülésre is igen alkalmas módot nyújt. 8—30 napos rokap

szurcsain az egész anyagot lebontán, összefoglalva szorgalmasan áttekintést nyújtva veszi át a jelöltekkel. Egy-két előadás díjmentes meghallgatása után meggyőződést szerzhet arról, hogy ez az egész érdemes magas színvonalú intézet az elmaradhatatlan sikernek minden biztosítékát csakély ellenérték mellett nyújtja. Felvilágosítás díjmentes. A szeminárium az ügyvédi vizsgára vonatkozó külön kiadványát díj- és portmentesen küldi, ugyancsak a „Jogi vizsgák letétele” cz. könyvet is.

TANÜGY.

A vármegye népoktatás ügyének lényegesebb mozzanatairól az e héten tartott közgazdasági bizottsági ülésen *Hajdu* Ferenc tanfelügyelő a következőkben számolt be: — A közoktatásügyi miniszter Gaál Mihály székelyudvarhelyi és Bálint István zetolaki rom. kath., továbbá Boda Albert erdőfülei református és Máthé József firtosmartonosi unitárius elemi iskolai tanítók részére a magyar nemzeti népkövelés törén szerzett érdemeik elismerésül az 1907. évi XXVII. t. cz. 4. §-a alapján évi 200 K. fizetés természetével bíró személyi pótlékot, a siklódi állami elemi iskola új épületének felépítésére pedig, — a község által megajánlott természetbeni szolgáltatások betudása nélkül, — 35512 K 87 fillért engedélyezett.

Tanítók közgyűlése. A vármegyei áll. tanítóegyesület ez évi rendes közgyűlést f. hó 17-én tartotta meg *Gyerkés* Mihály elnöke mellett. A gyűlés fontos tárgyaitól fogva igen népes volt. Az elnöki meggyűjtő után egyes elnöki bejelentéseket vett tudomásul a közgyűlés, s üdvözölték *Hajdu* Ferenc kir. tanfelügyelőt, ki a vármegyei tanítóegyesület közgyűlésén először vett részt. A kir. tanfelügyelő meleg szavakkal mondott köszönetet a szives üdvözlésért, s biztosította újabb a tanítókat odaadó támogatásáról. *Rozsondai* István székelymagyarorsági tanító tartotta meg nagy tetszéssel fogadott előadását a tanítók fizetés-rendezéséről, a nyugdíjrevízióról és szolgálati pragmatikáról. Benyújtott határozati javaslatát egyhangulag fogadta el a közgyűlés. A gyűlés második előadója *Gál* Imre székelyudvarhelyi áll. tanító volt, ki a népkövelési egyesületnek bevezetendő akciójáról tájékoztatta a tanítókat. Magvas érvekkel hangoztatta az akció szükségességét, a pátronáza szervezete megalkotását s a munka azonnali megkezdését. Előadását szintén nagy tetszéssel fogadta a gyűlés s a szervezésre, valamint az akció megkezdésére vonatkozó határozati javaslatát egyhangulag fogadták el. Különösen helyesléssel találkozott azon indítványa, hogy az ifjúság alkoholizmusának meggátlása s fontos szociológiai érdeket végett a vármegye községeiben a lövés csapatokat szervezzék a tanítók. A parajdi járás kör megalakulását kimondották, minél fogva a rövidke tanítószágnak ezután külön járásköre lesz. A kibertett pályadíjra abazolot becsü pályamunka nem érkezett be, a legjobb munkát 60 K jutalmazta a közgyűlés s a jutalomdíjat *Kiss* József homorószentmártoni tanítónak a gyűlés keretében ki is adták. Az alapszabályok módosítása után az általános tisztújítást ejtették meg. Elnöknek *Gyerkés* Mihályt, alelnöknek *Szász* Béla székelykereszturi, *Rozsondai* István székelymagyarorsági, titkárnak *Paál* Sándor székelyudvarhelyi, titkárnak *Benedek* Ignác agyagfalvi, *Molnár* Vilmos patakfalvi, pénztárosnak *Vida* Mózes agyagfalvi tanítókat; a tanszermuzeum elnökévé *Chalupka* R. zed kir. s. tanfelügyelőt, osztályelnöknek *Paál* Sándor, tankönyvbíró bizottság elnökévé *Gál* Imre, pénztárosnak *Lőrinczi* Béla, jegyzőnek *Kertész* Albert, lapkiadó hivatali vezetőnek és pénztárosnak *Blajer* Balázs székelyudvarhelyi tanítókat választották. Az egyesületi közlöny szerkesztésébe *Gyerkés* Mihály és *Földes* Ferenc tanítók lettek megválasztva. A közgyűlést a Hungária-vendéglőben közebb követte.

TÖRVÉNYSZÉK.

Eszküdtészi tárgyalások. A székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek az őszi esküdtészi ciklus f. hó 21-ikén kezdődik. Ezen a napon *Demény* Lajos szándékos emberölés büntette foglalkoztatja az esküdtetteket. Elnök: dr. *Haán* Béla kir. tsvz. elnök, bírák: *Gyarmathy* Ferenc és *Nagy* Kálmán kir. tsvz. elnök, jegyző: dr. *Stefáni* Károly kir. tsvz. jegyző, védő: *Váro* Géza ügyvéd lesz. — Október 22. *Sata* István halált okozó súlyos testi sértés büntette kerül tárgyalásra. Elnök: *Graffius* Károly tsvz. bíró, bírák: dr. *Szepesi* József tsvz. bíró és *Deák* Lajos jbiró. Jegyző: *Sylvester* Andor tsvz. jegyző.

Védő: dr. *Szöllösi* Ödön ügyvéd. — Október 23-ikán: *Jónás* Ferenc és *Csergő* Dónes szándékos ember ölése büntette ügyében itélnek az esküdtöket. Elnök: *Graffius* Károly tsvz. bíró. Bírák: dr. *Szepesi* József tsvz. bíró és *Deák* Lajos jbiró, jegyző: *Molnár* Ferenc tsvz. jegyző, védők: dr. *Daróczi* Endre és dr. *Borosnyay* Pál ügyvédek lesznek. — Október 24-ikén: *Elekes* Domokos és két társa, szándékos emberölés büntette tárgyalják. Elnök: dr. *Haán* Béla tsvz. elnök. Bírák: *Gyarmathy* Ferenc és *Nagy* Kálmán tsvz. bírák; jegyző: *Pető* Leó tsvz. jegyző. Védők dr. *Hinléder* F. Ernő és dr. *Hinléder* F. Ákos ügyvédek.

GAZDAKÖRÖK.

Népházavatus H.-Szt.-Pálon.

— Egy község ünnepe. —

Szép, meleg ünnepség keretében avatta fel a mult vasárnap, 13-ikán, a homorószentpáli Gazdakör a társjegyesületekkel létesített nagy, modern szövetkezeti Népházat. Az unepély jelentőségét fokozta, hogy ezen alkalomból az Udvarhelymegyei Gazdasági egylet a községen díjazással egybekötött állatkiállítás rendezett, s az ünnepeken a székelyföldi kirendeltség vezetője, Dr. *Koós* Mihály miniszteri tanácsos, Dr. *Sebesi* János alispán, *Székhelyi* Viktor, *Szabady* Tivadar főszolgabíró, a Gazdasági egyesület képviselőiben *Báró* *Daniel* Lajos, *Hlatky* Miklós, *Szabó* István is megjelentek, de ide csoportosult az egész vidék intelligenciája is, hogy tanuságok tegyen egy derék község jóra- való népeinek fejlődéséről.

Az ünnepek délelőtt 9 órakor kezdődött a templomban tartott haladó ismertetéssel, amikor *Ürmösi* József lelész a Gazdakör és szövetkezetek lelkes vezetője mondott lendületes szép beszédet. A templomozás végzetével a Népház udvarára vonult a község mely ezeröttszáz főnyi lehetett, — hol *Sándor* Ferenc községi bíró üdvözölte, mely után *Székhelyi* Viktor kirendeltségi megbízott, kinek a Népház létrejöttében elismerésre méltó érdemei vannak, a következő beszéddel avatta fel az épületet:

— Az új templomból kijöve, hol hálattal szívvel emberi gyarlóságunk kicsinyiségének tudatával leborulva imádtuk a nagy Mindenség alkotóját, összegyűleztünk a Népház helyén, hogy számot adjunk mezőgazdasági szociális tevékenységünkről. — Már maga eme szó: „Népház,” magában foglalja azt, hogy annak valóban olyanannak kell lennie, mely a székely népek mezőgazdasági irányu intézményeit magában foglalja. Közel egy évtizednek kellett eltelnie, míg megértette a népünk, hogy a szövetkezésben rejlik az erő. Az egyes emberek tevékenysége megkönnyebbiti a szövetkezést, de hogy az intézmény megalkulhassanak céljokot elérjék erősek is legyenek együtt, oda a gazdák nagy tömegének kell belevinni erejüket és eme erő biztosíthat csak állandó intézményeket. A szövetkezés első faktora e vármegyében a gazdakörök megalakulása volt.

Nehezen ment, de sikerült! 116 gazdakörben van csoportosulva vármegyénk gazdakörösége és eme gazdakörökből fakadt a többi társintézmény is. A gazdák hitelét szolgálja 37 hitelszövetkezet; 38 fogyasztási és értékesítő szövetkezet; 10 állatbiztosító szövetkezet és 10 tejszövetkezet.

Mindem szövetkezetek és gazdakörök és azok vezető emberei hozták létre a Népházat, hogy állandó intézményeiket egy helyre csoportosítsa nagyobb buzgalommal szolgálhassák népünk mezőgazdasági ügyeit. Rövid három év alatt a vármegye több pontján csoportosítottuk a szövetkezeteket, nagyobb és kisebb Népházakba, hogy működésük erőteljes és állandó legyen. Így létesítettünk: 1. Parajdon (fogy.-szövetkezet, gazdakör). 2. Magyarhermány (fogy.-szövetkezet, gazdakör). 3. Rugonfalva (tejszövetkezet, gazdakör). 4. Mátfalva (gazdakör, hitelszövetkezet, ifjúsági egylet, községi iroda). 5. Bikafalva (gazdakör, ifjúsági egylet). 6. Lővete (fogy. szövetkezet, gazdakör). 7. Homorószentpál.

Homorószentpáli község az, a hol nagyobb szabású népházat létesítettünk, melyben elhelyezve van a tejszövetkezet, a gazdakör, a községi nagy és kis tanácsterem, szövetkezeti tanácskozó szoba, a fogyasztási szövetkezet helyiségei, szóval több intézmény együttesen. Éa hogy erre szükség volt mutatja a fogyasztási szövetkezet üzletforgalma, melynek — 1905. évben 18.504 K. forgalma volt, — 1911. évben 41.682 koronára emelkedett,

emellett pedig tartalékalapja megduplázta magát. A szükségességét a tejszövetkezet is lényegesen előmozdította, mely 1906. évben 103.248 liter tejet szállított, míg 1911-ben közel 140.00 literre emelkedett. A pénzforgalma pedig 1911-ben 27.876 K. 86 fill. volt. De nemcsak eme intézmények, hanem szükségessége tette még ami körülmény is eme Népház létrejöttét, hogy példát akartunk tanulni arra néve, hogy a vármegye egyik legerősebb járásában csoportosítva mezőgazdasági intézményeket, megmutassuk azt, hogy egyesül erővel kitarítás és buzgó szorgalommal mit lehet elérni.

De nem csak szövetkezeti téren, hanem gazdasági ügyekben is vezetett Homorószentpál községe, így terjedelmes nagyobb legelőjét 1907. évtől kezdve a mai napig közel 5000 K. államegélyvel mintulegélővé alakította át. A hol azelőtt sovány legelő, körülveve boroka bokrokkal volt és vízhiányban szenvedett most kitűnő legelő áll ellátva kellő mennyiségű csemeget-beton vályuval felszerelt itatókkal. Határozottan állítom, hogy a legelőjavítások terén elért szép eredmények annak köszönhetőek, hogy példát látott itt a nép, melyet követ most 36 község közbirtokosága ugyannyira, hogy mintegy 25.000 kat. holdat kivevő területen indult meg a legelőjavítás, évek hosszuorán keresztül több mint 4000 holdon történt irtás, nyomában dus legelő sarjadzik és ha még azt említem föl, hogy az utóbbi 4 év alatt 36 közbirtokosság legelőjén 32 csemeget-beton itatót létesítettünk, azt hiszem farságunk nem volt meddő, munkálkodásunk nem volt hiábavaló.

Sok dolgot lehetne még felemlíteni, de nem tartom indokoltnak munkálkodásunkat dicsőíteni. Mutatják ezt mindazon állandó intézmények, melyeket létesítettünk.

Legyenek meggyőződve tisztelt gazdátársaim, hogy jövőre is szívesen állunk rendelkezésükre! Éa most midőn beszédemet befejezem, hálás köszönetemet nyilvánítom Homorószentpál gazdaköröségének, továbbá a szomszédos Recsenyéd, Homorószentpéter, Várofalva és Jánosfalva gazdáinak is, kik segítségére voltak a Népház anyagának összehordásánál és felépítésénél.

Legyen a felépült Népházon annak minden egyes gazdatestületén Istennek áldása, haladjanak jól megkezdett uton, hogy gazdaságilag megerősödjön magyar hazánk dicsőségére, továbbá munkálkodhassanak.

Isten áldása legyen a jelenlévő és ünneplő gazdaköröség mindenegyes tagján!

A nagytetszéssel fogadott beszéd után a Hangya nagyenyedi központjának kiküldöttje tolmácsolta a Hangya közp. szövetkezet üdvözlését, majd *Sebesi* János alispán átadta *Haller* János főispán megbízásából *Ürmösi* József lelkesnek a földmivelségi miniszter elismerő sorait, melyet a Népház létesítése, általában a község szociális fejlődése érdekében kifejtett buzgó munkásságának elismeréséért nyilvánított. Végül *Koós* Mihály min. tanácsos fejte ki elismerését, melylyel az ünnepek véget ért.

A község ezután az állatkiállításra vonult, melynek eredményét másik helyen közöljük.

Délben közebb volt, melyen az első felköszöntőt *Daniel* Lajos báró mondotta a miniszterre *Kisgyörgy* Sándor esperes *Haller* János gróf főispán köszöntötte fel, ki e vármegye érdekében nem lankadó munkásságot fejt ki. Ugy az előbbi, mint utóbbi felköszöntő alapján ugy a földmivelségi miniszter, mint a főispán táviratilag üdvözölték *Szabady* Tivadar főszolgabíró *Koós* Mihályt, *Ürmösi* József Székelyhiy Viktort, *Sebesi* János alispán *Koóst* és a kirendeltséget, *Koós* Mihály a vármegye intéző köreit éltették. Ezután megindult a tosztok árja, s a község a késő délutáni órákig elmulattat és egy szép nap gazdag emlékeivel oszlott szét.

KÖZGAZDASÁG.

A Gazdasági Egyesület választmányi ülése.

A Gazdasági Egyesület választmányi ülése f. hó 15-én a tagok élénk részvétele mellett folyt le. *Hlatky* Miklós titkár bemutatja Gr. Serényi földmivelségi miniszter táviratát, melyben köszönetet mond a homorószentpáli állatdijazás alkalmával hozzá intézett üdvözléért, majd az őszi állatdijazásokra való jelentését terjeszti elé, melyek közül a létszámot tekintve legsikerültebbnek a parajdi mondható, a hol a siklódi állomány mutakozott a legjobbnak. Kiosztott a három díjazáson 800 K államdíj és 50—50 K Gróf *Haller* János adományából Gr. Serényi Béla emlékdíj, melyeket *Kacsó* Samu alsósófalvi és *Fekete* Miklós bögözi lakosok nyertek el 3 éves kiváló jó minőségű uszúkkal.

Az O. M. G. E. kéri az egyesületet a földadóra vonatkozó adatok gyűjtésére, titkár ily

Írágyban megbizatik, ugyancsak az O. M. G. E. mekkorására elhatározzatik, hogy megkérik az O. M. G. E. miszerint a jövő évi székelykereszturi bikaiállítási és vásár alkalmával a gyógy-növények és a magtermelésről kiküldendő szak-értővel tartasson szakelőadásokat. Az O. M. G. E.-nek a törzkönyvezést ajánló átiratára kimondja a választmány, hogy mivel nálunk az őr. fehér marha szerepel a köztenyésztésben és ennek törzskönyvezésére Kolozsavárott külön törzskönyvelés folyik, tenyésztőink itt törzskönyveztetik tenyész-állataikat. Ugyancsak az O. M. G. E. felhívja az egyesületet arra, hogy számadásait a megküldött kettős könyvezetési minták szerint vezesse: addig míg az egyesület tagjainak nagyobb mérvű megszaporodása által a jövedelem is akkorára nő, hogy e célra külön szakértő tartható, az egyesület megmaradni ohajt az eddigi könyvezetés mellett.

A szövetkezetek szövetségének okt. 24-én Budapesten tartandó II-ik orsz. kongresszusán való megjelenésre buzdítja a szövetkezetek vezető embereit, a maga kebeléből kiküldi Ugron Zoltánt, Székelybády Viktort és a titkárát.

Marostordavármegye alispánjának átiratára határozza a választmány, hogy a Bethlen István grófnak a telepítésre vonatkozó indítványát elfogadja és érdekében felir a képviselőházhoz. Árvátfalva azon kérelmét, hogy a fiakola tartás kötelezettsége alól felmentessék olutasítandóknak véleményezze a választmány. Tudomásul vette hosszabb vita után a titkár jelentését a baromfitenyésztők ellen folyamatba tett peres eljárásról, kimondván, hogy a díjak feltétlenül felhajthatók. A székelykereszturi vásártér rendezetése tárgyában az alispán megkeresetik, kötelezendő volna a község, hogy a vásártér jövedelmének legalább egy harmadát fordítsa a rendezésre. Kimondja a választmány, hogy a vármegye közgyűlésén az inség ügyében hozott határozatot az egyesület támogatja. Minél szélesebb körű agitációt indít arra, hogy a kisgazdák tömegesen lépjenek be a gazdasági segélypénztár kötelekébe. A nemes baromfiak értékesítésére a lépések megtétettek. A tanítók furdójára két részvényjegyzés elhatározzatik. A város vámdíjszabályzata egy bizottságnak adattott ki véleményezés végett.

Állatdíjazás Homoródszentpálon.

A homoródszentpáli Népház felavatásával kapcsolatosan tartott állatdíjazás elég jól sikerült.

A környék különböző falvaiból és Homoródszentpálról felhajtottak 19 drb borjastehenet, 12 drb 3 éves és 14 drb 2 éves üszb. A felhajtott állatok minősége ugyan nem volt a legkiválóbb, aminek oka valószínűen az, hogy a székely gazda az üszb borju születését ugyszólván családi el-rencsétlenségnek tekintve az ökorborju mellett el-hanyagolta. Egyik öreg székely indigalódva so-hajtott fel, hogy mit nem kellett megérnie, az üszbtorju mellett elveszett az ökorborju becsülete. Valószínű, hogy az állatdíjazások rendszeresítése változtat a dolgon és ez lesz a fellendülés igazi kezdete, mert hiába alkalmazunk 2000 K-ás biká-kat satnya tehenekre, jó utódokat nem remény-hetünk, míg a tehén állomány is fokozatosan meg nem javittatik. A 30, 25, 15 K-ás állami szopos borjas tehén díjakat Szabó Áron városfalvi, László Miklós jánosfalvi, Pál Lajos homoródszentmártoni kisgazdák tehenei, a Gr. Serényi Béla emlékére Gr. Haller János főispán által adományozott 50 K-t Fekete Miklós bogózi lakos 3 éves üszbje, a 30, 20, 15, 10 K államdíjakat Tamás Sándor ho-moródszentpáli, László Mózes jánosfalvi, Kolumbán József olaszteleki, Benedek Péter oklándi, a 40, 30, 20, 15 K-ás állami 2 éves üszbdíjakat Csiki József felső oklándi, Csoké Mihály városfalvi, Vass András homoródszentpáli és Csiki Mózes város-falvi kisgazdák nyerték.

Az állatdíjazás lejárta után a Népház helyi-ségeibe vonult a közönség, hol komoly és kedélyes felkőszöntők hosszú sora mellett sötét estig tartó ünnepi lakoma folyt le.

Szerkesztői üzenetek.

L. J. Ha az eljegyzési kártyát beküldi, igen.
O. Először látnunk kell, azután beszélnünk.
M. H. Erre vonatkozólag Molnár Ferenczet idézzük, ki éppen a napokban foglalkozott ezzel a dologgal, a kö-vetkezőket írván róla: Főként és különösen arra kell vi-gyáznunk az igazi nagyvilági hölgynek és annak, hogy sehol és soha ne lássék meg rajta, hogy jól érzi magát. Vagy legyünk betegesek, vagy legyünk fáradtak, vagy legyen nagy a füst, vagy nem aludtunk a múlt éjjel egy perccet sem,

vagy dolgozunk van holnap korán reggel, vagy el van rontva a gyomruunk, — mindegy, a fő az, hogy ne élvezzen a mi jókedvünkön a házigazda, ellenben essék kétségbe, hogy nem érezzük jól magunkat nálla Csakis így leszünk kere-seit és sokat hívott vendégek, mert aki jól érzi magát, arról azt mondják: az? az a rongyos? hiszen örül, ha idejőhet.

K. J. Sz. Kézbeztettük, sorát esjtjük.

Feloldó szerkesztő: BECSEK ALADÁR,
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

Erdélyi vevőink kegyelmére

Brassóban, Kapu-u. 60. sz. a.

= nagyobb szabásu =

fióküzletet

létesítettünk.

Butorzülkegletét mlofött fedeznk, te-
tekintes meg raktárunkat, miután oégünk
egész Erdélyben a legverenykeesebb
és legnagyobb raktár felett rendelkezik.

Székely és Réti

butorgyárosok

Marosvásárhely, Brassó,
Szecheny-tér 47. Kapu-utca 60.

Hitelképes egyéneknek árfel-
emelés nélkül részletfizetésre is.

Árverési hirdetés.

Székelyvárság község tulajdonát képező kiküllőtelepi korcsmaház, melyre italméresi engedély van kiadva, s mely a bérlőre lesz átírva 1912 évi november hó 4-én d. e. 10 órakor nyílt és zárt ajánlati árverésen a hely-színén a legtöbbet ígérőnek bérbe adatik 6 egymásután következő évre.

Kikiáltási ár 500 korona,

Az árverező köteles a bérösszeg 10 %-át előre bánatpénz gyanánt az árverező bi-zottság kezéhez készpénzben avagy értékpapir-ban letenni. A hasznbér fél évi előleges részletekben fizetendő.

Mindennemü kihirdetési, árverési és szer-ződési költségeket bélyegdíjakkal együtt bérlő köteles előre a bérleti összegben felül fizetni.

Mindennemü a bérletből folyó és a bérlet után felmerült italméresi illeték, állami adót és községi pótdótt beleértve a házostályadót is, a bérlő köteles előre évnegyedenként az előljáróság kezéhez fizetni.

Az árverési feltételek a község jegyzői irodbában megtekinthetők.

Székelyvárság 1912. évi október 11.

Vass János György István
k. jegyző. k. bíró.

Sz. 1951—912. kj.

Árverési hirdetés.

Alírott község előljárósága közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező korcs-maház nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek bérbeadatik 3 (három) évre 1913. évi jan. 1-től kezdődőleg.

Árverés határnapja 1912. évi november hó 6-án d. e. 10 óra, Városfalva község házánál.

Kikiáltási ár évi 250 korona, melynek 10%-a bánatpénzkép az árverés megkezdése előtt készpénzben az előljáróságnál letendő. Árverési feltételek a község előljárósá-gánál hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Városfalva, 1912. évi október 6-án.

Bencze Gábor, Sándor Bálint,
kjegyző. kbíró.

Szám: 299—912. kj.

Árverési hirdetés.

Küküllőkeménfalva községháza, melyre italméresi engedély van kiadva és bérlőre lesz átírva, folyó évi november 7-én d. e. 9 órakor nyílt és zárt ajánlati árverésen a község házánál a legtöbbet ígérőnek berbeadatik egymásután következő 6 évre.

Kikiáltási, bérösszeg 700 K.

Árverező köteles a bérösszeg 15%-át előre bánatpénz gyanánt alírott kezéhez készpénzben vagy értékpapirban letenni.

Mindennemü hirdetési, árverési és szer-ződési költségeket bélyegdíjakkal együtt bérlő köteles előre a bérösszegben felül fizetni.

Mindennemü e bérletből folyó és bérlet után felmerülő állami és községi adót, bele-értve a házadót is, bérlő köteles előre év-negyedenként előljáróság kezéhez befizetni.

A bérleti összeg szintén évnegyedenként előre fizetendő a község pénztárába és a bánatpénz csakis a hatodik év utolsó részébe-számítatik be.

Küküllőkeménfalva, 1912. okt. 15

Gálffy István, kjegyző. Sebők Mihály, kbíró.

Sz. 937—1912. vntó.

Árverési hirdetés.

Alírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék-nek 1912. évi 4759. sz. végzése következtében Dr. Borosnyay Pál ügyvéd által képviselt Hein Pál javára 3000 K. s jár. erejéig 1912. évi szept. hó 21-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján le és felülfoglalt és 1019 K. 70 fillérre becsült következő ingóságok, u. m: üzleti be-rendezések, fűszer, rófós- és vegyes üzleti áruk nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járásbíró 1912. évi V. 557. sz. végzése folytán 3000 K. tőkekövetelés, ennek 1912. évi szeptem-ber hó 17. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltó-díj és eddig összesen 212 K. 13 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig, Parajdon 283. sz. a. leendő megtartására 1912. évi október hó 25-ik napjának d. e. 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel üj meg-jegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingó-ságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alól is el foguak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra ki-elégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Székelyudvarhely, 1912. évi október hó 10-én.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

Köhögés, reketség és hurut

ellen nincs jobb a

Réthy-féle pemetefü czukorkánál.

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RETHY-féle kérjünk, mivel sok haszontalan utanzata van.

Az eredetnek minden darabján rajta van a **RETHY** név.

1 doboz 60 fill. Nagy doboz 1 K. Mindenütt kapható, Csak RETHY-féle fogadjanak el.

Cs. és kir. udvari szállítók

Legolcsóbb BUTORbevásárlási forrás!

Erdély legnagyobb butorgyára
Mestitz Mihály és Fiai

Marosvásárhely, Kolozsvárt,
Szécheny tér 41. sz. Unió utca 7. sz.

Csakis kitűnő árakat hoz forgalomba s azokért a legmesszebb menő jótállást vállalja.

Hitelképes egyéneknek árfelemlés nélkül részletre.

Menyasszonyi kelengyék nagy választékban

Fűrészyárunkban mindenféle épülethez, deszka, léczidely és alsórendű tölgyfaparkett olcsón kapható. Vidéken meghívásra be-mutatjuk gazdag mintagyűjteményünket.

Első férfidivat áruház

Szenkovits János Utóda

Legújabb választék speciális készítményű fehérneműk, első rangú gyaprosok kalap, nyakkendő, sportcipők, utóbirindák és takarók remekel. Sport és divatcipők, kötött áruk, pénz-érmék, sábkabátok és a férfi divat szakmába vágó czikkek. **Divatos szabvány fűrészyárunk** után, kész felöltők tévesztőruhá, gummi esőkabátok nyelvek legújanyosabb arban

Első férfidivat áruház
Szenkovits János Utóda

Székelyudvarhelyt.

Üveg, porcelán és lámpaárak

nagyban és kicsinyben.

Mindenfajta metszett, csiszolt, préselt és fuvott üvegárak. Porcelán ebédlő, teás, kávé készletek. Faience, kőedény-árak fehér és színes virágokkal, asztali és függőlámpák legelőnyösebben beszerezhetők

Márk Testvérek

vegyeskereskedésében (Deák-tér 14. sz.)

Mindenfajta villamos égőtesteket raktáron tartunk. Mai áraink: Fémzálas égők 25, 32, 40, 50 gertyafényű 1 db 2 K. 50 f. — Szénszálas égők 5, 10, 16, 25, 32 1 db 70 fillér.

Első varrógépraktár!

Dus választék s a legkiválóbb készítményű

■ varrógépek, vadászfegyverek, ■ halászati felszerelések, diszműárak

elsőgyártmányu szakmába vágó jól berendezett vas-kereskedésünkben jutányos árak mellett beszerezhetők.

RÖSLER és GÁBOR vaskereskedése
Székelyudvarhelyt. Fióközet: Székelykeresztúr.

Eladóház

Attila-utca 6. számú ház szabad kézből eladó. Értekezni lehet Attila-utca 4. szám a.

Mindenem kibírdetési, árverés szerződési költéseket bélyegdíjjal együtt bérli köteles előre a bérleti összegben felül fizetni.

Eladó háztelkek

A Fürdő-utcában, Tábor-utcában, a Solymosi- és Bálint-utcák folytatásában háztelkek részletfizetésre □ ölenkint 3-8 koronáig eladók.

Felvilágosítást ad Simó Mátyas.

Butorraktár!

A mélyen tisztelt közönség figyelmébe ajánlom, hogy mielőtt butor-szükségletét beszerezné, ne mulassza el dusan berendezett

butorraktáram

megtekinteni, hol nagyválaszték van a legegyszerűbbtől a legmodernebb kivitelig. Tömör gőzölt hálósobák honi és külföldi fanemekből. Paliszauder ebédlők Rajz szerint elkészíték bármily kényes megrendelést, kárpitos árut és angol bfgarnitúrát. A nagyközönség rendelkezésére állok saját esztergályos, asztalos és kárpitos műhelyeimmel, az utóbbi megfelelő szakember vezetése alatt. Minden e szakba vágó árak állandóan kaphatók.

Minden darab árut a legmesszebbmenő garanciával vállalom, tehát senki be nem csapódhatik. Szíves pártfogást kér tisztelettel

esztergályos, butorraktáros
Balázs Károly, Székelyudvarhelyen.

Sz: 1168—1912. kj.

Árverési hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy az Agyagfalva község tulajdonát képező korcsmaház, mely áll 1 lakószoba, 1 kocsma helyiség, 1 kamra és 1 pinczéből, folyó év október hó 30-án d. e. 10 órakor az előjáróság által 1913. év január hó 1-től kezdődő 3 évi időtartamra nyílt árverésen haszonbérbe adatik.

Kikiáltási ár 400 kor., mely összegnek 10%-a árverés megkezdése előtt latsendő. Zárt írásbeli ajánlatok elfogadhatnak s ilyenek a bögözi körjegyzői irodába az árverés napjáig nyújthatók be.

Egyéb árverési feltételek a községi bírónál megtekinthetők.

Bögöz, 1912. október 17-én.

Jakab János, körjegyző.

Egy okos fej

minden alkalommal

Dr. OETKER-féle vanilín-cukor a 12 f.

használ a drága vaniliaszó helyett.

Ez a legjobb fűszer tészták, kakaó és tea, csokoládé és krémek, kuglupf és mártások, tejszín, pudding és torták részére :: ::

Finom vagy cukorporral keverve mindenemű tészta behütésére páratlan és rendkívül kiadós, így kuglupf, fánk, császármorzsa stb.

1 csomag a 12 f., pótol 2-3 csövet.

Mindenütt kapható millió recepttel.

Tészták sütéséhez csak a valódi Dr. Oetker sütőpor 12 f. használandó.

Női és leánykalapok a legújabb francia model szerint

Nézd kedvesem

milyen szép és jó árak kaphatók

BARCSAY KÁROLY férfi- és női divatüzletében Székelyudvarhelyt; állandó ujdonság hazai, angol és francia női és férfi ruhaszövetekben, fekete, színes ruha és blous selymekben, selyem, batiszt és gloth paplanok, ágygarnitúrák, függönyök. Férfiingek, alsó nadrágok, gallérok, nyakkendők, zsebkendők stb.

Diszkrétkezelési intézetemet szükség esetén ellmert száll. olcsó árak mellett kérem figyelmébe venni. Érez, tügyfa, fenyő és bevont koporsók raktára. Sírkeszoru szemfedél nagyválasztékban.

1000 vég Ó-budai különlegességű váazon, 1 vég 25 mtr. 20 korona helyett 13 korona. Paplan és alsólepedő váazon egy szélybe 1 koroná 50 fillértől métere.

Férfi és gyermekkalapok, sportcipők, utazó táskák, bőröndök raktára

A Xremenezky
Metallum
fémszálas izzólámpa
nem törékeny
és sokáig ég.
Kapható:
Márk Testvérek
fűszer és csemegeüzletében
Székelyudvarhelyen.

Mindenki sok pénzt takarít meg, ha őszi szükségletét beszerzi
HIRSCH RUDOLF
férfi- és női divatáruházában

Székelyudvarhelyt Kossuth-u. 25. sz. alatt

Nagyválaszték: mindennemű férfi, női és leányka kész ruhák és őszi női kabátok, női aljak, pongyolák és különféle blonzokban. Mindennemű angol- és amerikai cipőkben. Állandó raktár mindenféle női és férfi divatcikkben.

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet elsőrendű fajtisztá anyagra

Gyümölcsfacsemeték,

Sétányfák, Diszcserejék, Tülevelűek, Koritisnövények, Boggyógyümölcsűek stb.

szőlőoltványok (elsőrendű áru) európai, amerikai alma és gyökere vesszők Oktató díszárnyékok kívánatra ingyen.

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek

CZELL FRIGYES
ÉS FIAI

bortermelők és bornagykereskedők **MEDGYES.**

Segjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi

hegyi borokban

hordókban és palackokban. Kiváló saját termésű vörösborkok.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított báziszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvényénél, oszúdnál és meghűléseknél. Figyelemztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosnak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és ügyezőlán minden gyógyszer-tárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. DE Richter gyógyszerháza az „Arany oroszlánhoz” Prágában, Elisabethstrasse 5. neu.

Kőbányai sör!!

A legjobb hírnevű **DRÉMER**-féle „Korona” és „Dupla márciusi sör”

Első Magyar Részvény Sörfőzde „Udvári” és „Goliát Maláta sör”

kizárólagos főraktár Udvarhelymegyében

Rösler és Gábor czégnél Székelyudvarhelyt és Székelykereszturton.

Vidäki és helybeli megrendelések hordók és naponta frissen töltött palackokban pontosan lesznek eszközölve.

Hallotta-e már?

Egész világ beszél róla, — hogá az eredeti —

Pfaff varrógépek

utólérhetően minőségű könnyű, zajtalan varrása és harisnya-foltozásra egyformán alkalmasak. Egyedárulással és főraktár.

Egyben felhívom a n. é. közönség b. figyelmét jól berendezett **Vas-, szerszám- és konyhafelszerelési** üzletemre, melyből nagy raktárt tartok és a legolcsóbb napi árban számítom. — Szives partfogást kér mély tisztelettel

ENGLER JÓZSEF

Bel- és külföldi elsőrendű anyagokból szolid kivitelben és modern

siremlékek raktára.

Saját műhelyében készít köipari építőmunkát különböző anyagokból, valamint e szakmába vágó mindennemű tárgyakat.

Rajzok és költségvetések díjtalanul.

Fancsali Balint

kőfaragó mester.

SZÉKELYUDVARHELY Bethlen-utca 54. sz.

A vasúti állomás mellett.

Alkalmi és nászajándékok!

Porcellán, üveg, köedény és lámpák

gyári raktára nagyban és kicsinyben.

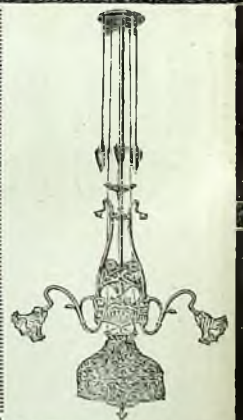
Mindennemű üvegáru, metszett, csiszolt, préselt és fuvott kivitelben Porcellán árukban: étkező készletek, teás, fehér- és fekete-kávés, hideg főlógott, halas- és mosdóservisek és minden a szakba vágó cikkek. Üvegezés, képkeretezés, tükrök legolcsóbb beszerzési forrása.

DRAGOMÁN-czégnél

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 1. szám.

Villamos égők (izzótestek) jelenbeni árak: mindennemű fémszálas Wolfgram-lámpák 25, 32, 40 és 50 darabonként 2 korona 50 fillér.

Szénszálas égők 5, 10, 16, 25 és 32 darabonként 70 fillér

Kiváló minőségű és legmagasabb szilárdságu **PORTLAND CEMENTET** ajánl olcsó áron a
PORTLAND CEMENT-GYÁR BRASSÓ
(Kugler és Társai.)
Itt helyben kapható: Rösler és Gábor czégnél.